

Institucije i politički sustav Europske unije

Opcenito: 27 članica

Institucije EU

- Europsko vijeće
- Vijeće EU
- Europski parlament
- Europska komisija
- Revizorski sud
- Sud EU
- Europska središnja banka

Primarni izvori prava EU

- Ugovor o EU
- Ugovor o funkcioniranju EU
- Ugovor o osnutku Europske zajednice za atomsku energiju
- Povelja EU o temeljnim pravima

Sekundarni izvori prava

- Pravni akti koje donose *institucije EU*
- Međunarodni ugovori koje sklapa EU
- Praksa Suda EU

Pravni akti EU

- Obvezujući akti → obvezuju članice EU; *zakonodavni i nezakonodavni*
  - o Zakonodavni → donose se u redovnom ili posebnom zakonodavnom postupku
    - **Uredba** → obvezujući u cjelosti i neposredno se primjenjuju; države članice ne smiju prenositi uredbe u nacionalno zakonodavstvo te moraju ukloniti nacionalna pravila istovjetna ili suprotna uredbi
    - **Direktiva** → obvezuje državu za postizanje cilja, ali ne i kako ga postići
    - **Odluka** → u potpunosti obvezujući akt
  - o Nezakonodavni → obvezujući akti opće primjene; donosi ih Vijeće ili Komisija
    - uredbe, direktive i odluke s epitetom *provedbena* ili *delegirana*
    - delegirani akt → izmjenjuje ili nadopunjava djelove zakonodavnog akta; Komisija delegira, a Vijeće i Parlament imaju pravo prigovora ili opoziva
    - provedbeni akt → donosi ga Komisija ili Vijeće, a Parlament nadgleda izvršavanje
    - posebna kategorija: akti koje donose institucije EU izravno na temelju Osnivačkih ugovora
- Neobvezujući akti → ne obvezuju države članice ni građane EU
  - o preporuke i mišljenja
  - o rezolucije
  - o deklaracije
  - o zelene knjige: akti koje objavljuje Komisija za poticaj rasprave o određenim temama
  - o bijele knjige: akti koje objavljuje Komisija s prijedlozima za djelovanje EU na određenom području
  - o komunikacije: akti kojima Komisija definira politike EU na određenim područjima
  - o izvješća: akti kojima Komisija izvješćuje o provedbi javnih politika

Politički sustav Europske unije: Europski parlament

- **zastupnici – predstavnici građana**
- **705 zastupnika u 7 klubova**
  - o EPP Klub zastupnika Europske pučke stranke
  - o S&D Klub zastupnika Progresivnog saveza socijalista i demokrata
  - o Renew Europe
  - o Zeleni/Europski slobodni savez
  - o ID: Identitet i demokracija

- ECR: Europski konzervativci i reformisti
  - The Left: Ljevica- GUE/NGL
- 45 Izaslanstva
- **12 zastupnika iz RH (odabrani 2019.)**
- 26 odbora:
  - ITRE (Industrija, istraživanje, energetika)
  - ENVI (Okoliš, javno zdravlje i sigurnost hrane)
  - TRAN (Promet i turizam)
  - REGI (Regionalni razvoj)
  - AGRI (Poljoprivreda i ruralni razvoj)
  - IMCO (Unutarnje tržište i zaštita potrošača)
  - BUDG (Proračuni)
  - ECON (Ekonomska i monetarna politika)
  - posebni odbor: AIDA (umjetna inteligencija u digitalnom dobu)...
- Politicka tijela → organizacija rada, zakonodavno planiranje, te administrativna, financijska, kadrovska i organizacijska pitanja
  - Konferencija predsjednika (predsjednik Parlamenta i predsjednici klubova zastupnika)
  - Predsjedništvo (predsjednik Europskog parlamenta, 14 potpredsjednika i 5 kvestora koje Parlament bira na 2.5 godine)
  - Kolegij kvestora (tijelo nadležno za upravna i financijska pitanja koja se neposredno tiču zastupnika i njihovih uvjeta rada; 5 zastupnika biranih na Plenarnoj sjednici)
  - Konferencija predsjednika odbora (predsjednici svih stalnih i privremenih odbora koji biraju i svog predsjednika)
  - Konferencija predsjednika izaslanstava (koordinira rad 44? stalna izaslanstva)
- **Ugovorom iz Lisabona** Parlament je dobio veće ovlasti i zajedno s Vijećem EU zadužen je donošenje zakonodavstva EU
- Zakonodavne, proračunske, nadzorne ovlasti
- Redovni zakonodavni postupak: *prijedlog Komisije; prvo citanje u Parlamentu – razmatra se prihvatiti ili izmijeniti prijedlog; prvo citanje u Vijeću*
- Plenarne sjednice

Politički sustav Europske unije: Europska komisija, Vijeće EU

Europska komisija

- Nadležnosti
  - **Glavno izvršno tijelo; predstavlja zajedničke interese EU**
  - Predlaže nove propise i upravlja politikama EU-a (osim zajedničke vanjske i sigurnosne politike - zadužen potpredsjednik Komisije Josep Borrell Fontelles)
  - **upravlja proračunom i osigurava pravilnu provedbu prava EU-a** u državama članicama
    - određuje prioritete potrošnje EU-a zajedno s Vijećem i Parlamentom
    - izrađuje godišnje proračune koje odobravaju Parlament i Vijeće
    - nadgleda potrošnju sredstava pod nadzorom Revizorskog suda
  - zajedno sa Sudom EU osigurava ispravnu primjenu prava EU-a u svim državama članicama
  - zastupa sve države članice EU-a u međunarodnim tijelima, osobito u područjima trgovinske politike i humanitarne pomoći
  - pregovara o sklapanju međunarodnih sporazuma u ime EU-a
  - **Uredi predstavništava** zastupaju Komisiju u cijelom EU-u; prate i analiziraju javno mnijenje u zemlji domaćinu, dostavljaju informacije o politikama EU-a i načinu rada te olakšavaju suradnju Komisije s državom članicom domaćinom
- Sastav
  - Političko vodstvo čini **Kolegij od 27 povjerenika** (po jedan iz svake države članice EU-a), a na njegovu je čelu predsjednica Komisije (Ursula von der Leyen, 2019-2024) – ona odlučuje tko je nadležan za određeno područje politike

- Kolegij povjerenika sastoji se od *predsjednice Komisije, osmero potpredsjednika*, uključujući troje izvršnih potpredsjednika, visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku te *18 povjerenika* – svaki od povjerenika je odgovoran za jedan portfelj
- Dubravka Šuica, potpredsjednica Komisije, zadužena je za portfelj „Demokracija i demografija” (prijedlog Vlade RH)
- Formiranje Europske komisije
  - Kandidata za predsjednika/cu Europske komisije predlažu nacionalni čelnici u Europskom vijeću uzimajući u obzir rezultate izbora za Europski parlament
  - predsjednički kandidat izabire moguće potpredsjednike i povjerenike na temelju prijedloga iz država članica EU-a – popis kandidata trebaju odobriti nacionalni čelnici u Europskom vijeću
  - **Nacionalni čelnici u Europskom vijeću predlažu kandidata**
  - **Kandidat iznosi svoje stavove i odgovara na pitanja pred Europskim parlamentom**
  - **Parlament glasuje o tome hoće li prihvatiti kandidate kao tim**
  - **Europsko vijeće naposljetku ih imenuje na temelju većine glasova u Parlamentu**
  - mandat sadašnje Komisije završava **31. listopada 2024.**
- Funkcioniranje Europske komisije
  - Predsjednica određuje političko usmjerenje Komisije – povjerenici zajedno donose odluke o strateškim ciljevima i izrađuju godišnji program rada
  - svi su povjerenici jednaki u postupku odlučivanja i snose jednaku odgovornost za donesene odluke – nisu ovlašteni samostalno donositi odluke, osim u određenim okolnostima
  - Potpredsjednici djeluju u ime predsjednika i koordiniraju rad u svojim područjima nadležnosti zajedno s nekoliko povjerenika
  - određuju se prioriteti (**6 prioriteta Komisije za razdoblje 2019. – 2024.**)
  - odluke se uglavnom donose **konsenzusom**, no mogu se održati i glasovanja – u tom slučaju odluke se donose običnom većinom glasova, pri čemu svaki povjerenik ima jedan glas

Vijeće Europske unije

- **Predstavlja vlade država članica EU-a, tj interese pojedinih država članica**
- Vijeće EU-a donosi odluke o europskim propisima zajedno s Europskim parlamentom
- Nadležnosti
  - pregovara o zakonodavstvu EU-a i donosi ga zajedno s Parlamentom na temelju prijedloga Komisije
  - koordinira politike država članica EU-a
  - razvija vanjsku i sigurnosnu politiku EU-a na temelju smjernica Europskog vijeća
  - sklapa sporazume između EU-a i drugih država ili međunarodnih organizacija
  - donosi godišnji proračun EU-a zajedno s Europskim parlamentom
- Sastavi i sjednice
  - **nema stalnih članova** - sastaje se u 10 različitih sastava ovisno o području o kojem se raspravlja
  - na sastancima sudjeluju predstavnici svih država članica (ministri ili državni tajnici) – imaju pravo preuzeti obveze i glasovati u ime vlade svoje zemlje
  - pozivaju se i europski povjerenici odgovorni za područje o kojemu se raspravlja (npr svim sjednicama Vijeća za okoliš tijekom češkog predsjedavanja predsjedavat će češki ministar za okoliš)
  - ako se pokrene zakonodavni postupak, pozvan će biti i predstavnik Europske središnje banke
  - dosljednost osigurava Vijeće za opće poslove, kojem pomaže Odbor stalnih predstavnika (nacionalni veleposlanici pri EU-u)
  - **PAZI!** Vijeće za vanjske poslove ima stalnog predsjedavajućeg: potpredsjednika *Komisije* J. Borrell
- Europodručje (Eurozona)
  - **Eurokupinu čine države članice europodručja**
  - U Eurokupini se okupljaju **ministri/ce financija** zemalja europodručja kako bi raspravljali o pitanjima u vezi sa zajedničkom valutom
  - Eurokupina se sastaje **dan prije sjednica Vijeća za gospodarske i financijske poslove**

- o dogovorima sklopljenim na sastancima Euroskupine službeno se odlučuje u Vijeću sljedećeg dana – glasuju isključivo ministri država članica europodručja
- 10 sastava Vijeća: Opci poslovi; Vanjski poslovi; Pravosuđe i unutarnji poslovi; Ekonomski i financijski poslovi; Okoliš; Konkurentnost; Obrazovanje, mladi, kultura i sport; Promet, telekomunikacije i energetika; Zaposljavanje, socijalna politika, zdravstvo i pitanja potrošača; Poljoprivreda i ribarstvo
- **Sustav glasovanja**
  - **običnom većinom (14 država članica glasuje „za”)** – za prvostupna i upravna pitanja
  - **kvalificiranom većinom (55 % država članica koje predstavljaju barem 65 % stanovništva EU-a glasuje „za”)** – standardna metoda glasovanja Vijeća, njome se odlučuje o otprilike 80 % zakonodavstva EU-a
  - **jednoglasno (svi glasuju „za”)** – osjetljive teme, npr vanjska politika i oporezivanje
  - za sprječavanje donošenja odluke potrebne su barem **4 članice koje predstavljaju barem 35 % stanovništva**

Europsko vijeće

- članovi su **čelnici država ili vlada članica**, predsjednik Europskog vijeća i predsjednica Komisije
- sastaju se radi određivanja političkog programa EU-a
- Europsko vijeće predstavlja **najvišu razinu političke suradnje između zemalja EU-a**
- Predsjednik – trenutno Charles Michel; jednokratni mandat od 2.5 god; također i *međunarodni predstavnik Unije*
- Vijeće se uglj sastaje 4 puta godišnje
- odluke se uglavnom donosi konsenzusom, ali u nekim slučajevima i jednoglasno ili kvalificiranom većinom
- pravo glasa imaju samo predsjednici država ili vlada

Agencije Europske unije

- zasebni pravni subjekti osnovani za izvršavanje raznih zadataka u skladu s pravom EU (**nisu institucije EU**)
- Mreža EU Agencija (EUAN) – 48 agencija i zajedničkih poduzeća
- **Vrste agencija**
  - **decentralizirane agencije**
  - **agencije u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike**
  - **izvršne agencije** – osniva ih Komisija!!
  - **agencije i tijela EUROATOM**
  - **druge organizacije** kao dio programa EU i javno-privatna partnerstva Europske komisije i industrije
- Decentralizirane
  - osnivane su na neodređeno i smještene su diljem EU (osim Hrvatske, Rumunjske, Bugarske i Cipra)
  - pridonose provedbi javnih politika EU
  - suradnja s nacionalnim tijelima
  - 2012. godine provedena je reforma upravljanja, funkcioniranja i nadzora agencija
  - institucijama EU i državama članicama pružaju specijalizirana znanja iz raznih područja (hrana, lijekovi, kemikalije, okoliš, pravosuđe, sigurnost prometa, ...)
  - agencije iz našeg područja interesa:
    - Agencija za suradnju energetske regulatora (ACER)
    - Agencija za potporu BEREC-u (Ured EU regulatora elektroničkih komunikacija)
    - Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex)
    - Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa (EASA)
    - Europski centar za razvoj strukovnog osposobljavanja (Cedefop)
    - Europska agencija za okoliš (EEA)
    - Agencija Europske unije za svemirski program (EUSPA)
    - Europska agencija za pomorsku sigurnost (EMSA)
    - Agencija Europske unije za kibernetičku sigurnost (ENISA)
    - Agencija Europske unije za željeznice (ERA)

- Agencije u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike
  - o osnovane radi izvršavanja vrlo specifičnih tehničkih, znanstvenih i administrativnih zadaća u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije
  - o popis Agencija: **Europska obrambena agencija (EDA), Institut Europske unije za sigurnosne studije (EUISS), Satelitski centar Europske unije (SatCen)**
- Izvršne agencije
  - o osniva ih Europska komisija na ograničeno razdoblje u svrhu provedbe programa EU
  - o popis Izvršnih agencija od 1. travnja 2021.
    - European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency (CINEA)
    - European Research Executive Agency (REA)
    - European Innovation Council and SMEs Executive Agency (EISMEA)
    - European Education and Culture Executive Agency (EACEA)
    - European Research Council Executive Agency (ERCEA)
    - European Health and Digital Executive Agency (HaDEA)

Pravosudni i financijski sustav EU

Sud EU

- osigurava da se pravo EU-a jednako tumači i primjenjuje u svim zemljama EU-a, te da zemlje i institucije EU-a poštuju pravo EU-a
- Sud EU-a čine dva suda:
  - o **Sud** – rješava zahtjeve za prethodne odluke koje **podnose nacionalni sudovi**, određene postupke za poništenje i žalbe; **po jedan sudac iz svake zemlje EU-a i 11 nezavisnih odvjetnika**
  - o **Opći sud** – donosi odluke u postupcima za poništenje koje su pokrenuli **pojedinci, poduzeća ili vlade država članica**; u praksi znači da se ovaj sud uglavnom bavi predmetima povezanim sa zakonodavstvom o tržišnom natjecanju, državnom potporom, trgovinom, poljoprivredom i žigovima; **po dva suca iz svake zemlje EU-a**
- Sud je osnovan 1952. godine i ima sjedište u **Luxembourgu**
- Pet najčešćih vrsta postupaka:
  - o **tumačenje prava (prethodne odluke)**
    - Ako *nacionalni sud* ima nedoumice povezane s tumačenjem ili valjanošću prava EU-a, može se obratiti Sudu za pojašnjenje. Također može utvrditi je li nacionalni zakon ili praksa usklađen s pravom EU
  - o **provedbu prava (postupci zbog povrede)**
    - Pokrecu se **protiv nacionalnih vlada** ako one ne djeluju u skladu s pravom EU-a. Mogu ih pokrenuti *Europska komisija ili druga zemlja EU-a*. Utvrdi li se da je određena država članica pogriješila, ona mora odmah poduzeti mjere da ispravi pogrešku, u protivnom se može pokrenuti drugi postupak, u kojem se toj državi može izreći novčana kazna.
  - o **poništenje pravnih akata EU-a (postupci za poništenje)**
    - Ako se smatra da se određenim aktom EU-a krše ugovori o EU-u ili temeljna prava, *vlada države članice EU-a, Vijeće EU-a, Europska komisija ili Europski parlament* od Suda mogu zatražiti da poništi taj akt.
  - o **osiguravanje djelovanja EU-a (tužbe zbog propusta)**
    - Parlament, Vijeće i Komisija dužni su donositi odluke u određenim okolnostima. Ako to ne učine, *vlade država članica EU-a, druge institucije EU-a, pojedinci ili poduzeća* mogu se obratiti Sudu.
  - o **kažnjavanje institucija EU-a (postupci za naknadu štete)**
    - *Svi pojedinci ili poduzeća* koji su oštećeni zbog djelovanja EU-a ili njegova osoblja ili njihova propusta da djeluju mogu pokrenuti postupak protiv njih pred Sudom (neizravno, pred nacionalnim sudovima (koji mogu uputiti predmet Sudu EU-a) ili izravno pred Općim sudom)

Europski revizorski sud

- provjerava ispravnost prikupljanja i uporabe financijskih sredstava EU-a te pridonosi boljem upravljanju financijama EU-a
- štiti interese poreznih obveznika EU-a
- nema zakonske ovlasti
- sud je osnovan 1977. godine i ima sjedište u Luxembourg
- članovi: **po jedan iz svake države članice EU-a** (27 članova) – imenuje ih Vijeće nakon savjetovanja s Parlamentom na **mandate od šest godina**, koji se mogu obnoviti.
- **Predsjednik** Suda se bira između članova na **mandat od tri godine**
- Ivana Maletić, članica iz Hrvatske
- Nadležnosti
  - o revizija prihoda i rashoda EU – provjerava jesu li financijska sredstva EU-a ispravno prikupljena i upotrijebljena, jesu li točno prikazana te ostvaruju li vrijednost za uloženi novac
  - o provjerava svaku osobu ili organizaciju koja upravlja financijskim sredstvima EU-a → provjere u institucijama EU-a (osobito u Komisiji), državama članicama i državama koje primaju pomoć od EU-a
  - o izvješćuje o reviziji Europsku komisiju i nacionalne vlade
  - o moguće prijevare, korupciju ili druge nezakonite aktivnosti prijavljuje **Europskom uredu za borbu protiv prijevara (OLAF)** §
  - o sastavlja godišnje izvješće za Europski parlament i Vijeće EU-a, koje Parlament pregledava prije odobravanja Komisijinog upravljanja proračunom EU-a
  - o iznosi svoje stručno mišljenje tvorcima politika EU-a o tome kako bi se upravljanje financijama EU-a moglo unaprijediti i učiniti transparentnijim za građane
- mora biti **neovisan** o institucijama i tijelima u kojima provodi reviziju → može odlučivati: *što će biti predmet revizije; kako će provesti reviziju; kako će i gdje predstaviti svoje nalaze*
- **Revizorske aktivnosti Suda uglavnom se odnose na Europsku komisiju** – glavno tijelo odgovorno za izvršenje proračuna EU-a
- Sud usko surađuje i s nacionalnim vlastima jer Komisija većinom financijskih sredstava EU-a (oko 80 %) upravlja zajedno s njima

Europski javni tužitelj

- Ured europskog javnog tužitelja (**EPPO**) *ново je neovisno državno odvjetništvo EU* (do 1. lipnja 2021.)
- Odgovoran je za istragu, kazneni progon i iznošenje presude za zločine protiv financijskih interesa EU-a (prijevare s PDV-om sa štetom većom od 10 milijuna eura, pranje novca, korupciju itd.)
- EPPO poduzima istrage, provodi radnje kaznenog progona i obavlja funkcije tužitelja u nadležnim sudovima država članica sudionica
- Do sada su samo nacionalne vlasti mogle istraživati i procesuirati ove zločine, ali su njihove ovlasti prestale na granicama njihove zemlje
- Organizacije poput Eurojusta, OLAF-a i Europolu nemaju potrebne ovlasti za provođenje takvih kaznenih istraga i progona
- *Mandat Ureda europskog javnog tužitelja definiran je Uredbom Vijeća koja je stupila na snagu 31. listopada 2017.*
- Vijeće imenuje, a Parlament potvrđuje predsjednika/icu (trenutno Laura Kövesi)
- Vijeće imenuje **22 europska tužitelja**, po jednog za svaku od država članica EU *sudionica*

Europski ombusman

- istražuje **pritužbe na nepravilnosti u postupanju institucija ili drugih tijela EU-a**
- Mogu ih podnijeti **državljeni** država članica ili **osobe sa stalnim boravištem** u državi članici te **udruge ili poduzeća** sa sjedištem u EU ako institucija ili tijelo ne djeluju u skladu sa zakonom ili načelima dobre uprave, odnosno ako prekrše ljudska prava
- **ne smije istraživati pritužbe protiv nacionalnih, regionalnih ili lokalnih upravnih tijela u državama članicama**
- Rok za pritužbu je dvije godine od datuma kada je osoba postala svjesna činjenica sadržanih u pritužbi – prije toga treba to probati riješiti s odgovarajućom institucijom
- Ombudsman ne može istraživati predmete koji podliježu pravnim postupcima

- Europski parlament bira Ombudsmana na **petogodišnji mandat** koji se može obnoviti (trenutno Emily O'Reilly)
- osnovan 1995. sa sjedištem u Strasbourg

Europska središnja banka (ECB)

- upravlja eurom te određuje i provodi gospodarsku i monetarnu politiku EU na europodručju od 1.1.1999.
- glavni cilj je održati stabilnost cijena te potaknuti gospodarski rast i otvaranje novih radnih mjesta
- osnovana 1998. godine, sjedište u Frankfurtu
- Pravna osnova za jedinstvenu monetarnu politiku jest **Ugovor o funkcioniranju Europske unije i Statut Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke**
- Statutom su 1. srpnja 1998. osnovani Europska središnja banka i Europski sustav središnjih banaka (ESSB)
- članovi: predsjednik i potpredsjednik ESB te guverneri nacionalnih središnjih banaka svih država članica
- nadležnosti:
  - o određuje **kamatne stope** po kojima dodjeljuje zajmove komercijalnim bankama u europodručju – tako upravlja količinom novca u optjecaju i inflacijom
  - o upravlja **deviznim pričuvama** europodručja i kupnjom/prodajom valuta radi održavanja ravnoteže deviznih tečajeva
  - o osigurava da nacionalna tijela nadziru financijska tržišta i institucije te da platni sustavi funkcioniraju na djelotvoran način
  - o jamči sigurnost i **stabilnost** europskog bankarskog sustava
  - o izdaje odobrenja za **izradu euronovčanica** državama članicama europodručja
  - o nadzire kretanja cijena i procjenjuje rizike za njihovu stabilnost
- **Europski sustav središnjih banaka (ESSB)** - sastoji se od ESB-a i nacionalnih središnjih banaka svih država članica EU-a *bez obzira na to jesu li prihvatile euro*
- vodi suradnju među središnjim bankama u europodručju – ta se suradnja naziva **Eurosustav**
- **Europodručje** je nastalo kada je odgovornost za monetarnu politiku prenesena s nacionalnih središnjih banaka 11 država članica na ESB u siječnju 1999. (Grčka se pridružila 2001., Slovenija 2007., Cipar i Malta 2008., Slovačka 2009., Estonija 2011., Latvija 2014. i Litva 2015.)
- Za pridruživanje europodručju **19 država EU-a** trebalo je ispuniti konvergenzijske kriterije – ekonomski i pravni predujete za države kako bi one uspješno sudjelovale u ekonomskoj i monetarnoj uniji

Europska investicijska banka (EIB)

- u zajedničkom je vlasništvu država članica EU-a
- uloga: dati poticaj zapošljavanju i gospodarskom rastu u Europi; podržati mjere za ublažavanje klimatskih promjena; promicati politike EU-a izvan granica EU-a
- osnovana 1958., sjedište u Luxembourg
- **posuđuje novac na tržištima kapitala te ga pozajmljuje uz povoljne uvjete za projekte usklađene s ciljevima EU-a** (otprilike 90 % zajmova daje se za projekte u EU-u, npr ELENA-European Local ENergy Assistance (Smart City), Rimac Automobili, itd.)
- novac se nikad ne uzima iz proračuna EU
- EIB nudi tri glavne vrste proizvoda i usluga:
  - o **davanje zajmova** – obuhvaća oko 90 % ukupnih financijskih obveza EIB-a; ova banka daje zajmove klijentima svih veličina kako bi potakla gospodarski rast i zapošljavanje, a ta potpora često pridonosi privlačenju drugih ulagača
  - o **spajanje zajmova** – ovime se klijentima omogućuje da kombiniraju EIB-ovo financiranje s dodatnim ulaganjem
  - o **savjetovanje i tehnička pomoć** – za ostvarenje najveće vrijednosti za uloženi novac
- sve države članice su dioničari EIB-a; najveći udio imaju Njemačka, Francuska i Italija
- donošenje odluka:
  - o **Vijeće guvernera** – čine ga ministri (uglavnom financija) iz svih država članica EU-a; *određuje opću kreditnu politiku*
  - o **Upravno vijeće** – njime predsjedava predsjednik EIB-a; sastoji se od **28 članova** koje su imenovala države članice EU-a i jednog člana kojeg je imenovala Europska komisija; *odobrava poslove davanja i uzimanja zajmova*
  - o **Upravni odbor** – izvršno tijelo Banke, bavi se njezinim svakodnevnim poslovanjem

- **Odbor za reviziju** – provjerava izvode li se aktivnosti EIB-a na pravilan način
- EIB je većinski dioničar Europskog investicijskog fonda (EIF)

Savjetodavna tijela EU

Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD-EEAS)

- diplomatska služba – upravlja **diplomatskim odnosima** EU s državama izvan Unije
- surađuje s nacionalnim diplomatskim službama **država članica EU-a, UN-a i drugih vodećih svjetskih sila**
- Visoki predstavnik ujedno je potpredsjednik Europske komisije (J. Borell) – zajedno s državama članicama EU-a koristeći se nacionalnim sredstvima i sredstvima EU-a provodi **vanjsku i sigurnosnu politiku**
- Službu čine:
  - u Bruxellesu – stručno osoblje iz Vijeća EU-a, Europske komisije i diplomatskih službi država članica EU-a
  - diljem svijeta – mreže „veleposlanstava” EU-a (delegacije EU-a)

Europski odbor regija

- savjetodavno tijelo EU-a koje predstavlja europska regionalna i lokalna tijela, osnovano 1994. godine
- čine ga izabrani lokalni i regionalni **predstavnici iz svih 27 država članica** – održavaju opću političku, geografsku i lokalnu/regionalnu ravnotežu svake države članice
- članove Odbora regija imenuje **Vijeće Europske unije** na prijedlog država članica (petogodišnji mandate, mogu se obnoviti)
- ukupno je **329 članova** koji čine skupštinu Odbora regija (broj članova po državi ovisi o broju stanovnika te države)
- Odbor regija imenuje jednog od svojih članova **predsjednikom na mandat od dvije i pol godine**
- nacionalno **izaslanstvo Republike Hrvatske** sastoji se od **9 članova i jednakog broja zamjenika**
- četiri člana predstavljaju regionalne vlasti (županije) dok pet članova predstavlja lokalne vlasti (gradove i općine).
- kandidate za članove i zamjenike predlažu:
  - Hrvatska zajednica županija – imenuje četiri člana i zamjenika
  - Udruga gradova u Republici Hrvatskoj – imenuje tri člana i zamjenika
  - Udruga općina u Republici Hrvatskoj – imenuje dva člana i zamjenika
- Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva uprave donosi Odluku o imenovanju članova i zamjenika članova u Odbor regija
- Svaki član može se i pridružiti nekoj političkoj skupini u Odboru regija:
  - Europska pučka stranka (EPP)
  - Stranka europskih socijalista (PES)
  - Klub zastupnika Renew Europe
  - Klub zastupnika Europskog saveza (EA)
  - Klub zastupnika Europskih konzervativaca i reformista (ECR)
  - Klub zastupnika Zelenih
- **Odbor regija omogućuje regijama i gradovima da službeno iznesu svoje stavove o zakonodavnim postupcima EU-a** i tako osigurava poštovanje položaja i potreba regionalnih i lokalnih vlasti
- Odbor regija imenuje izvjestitelja (jedan od članova) koji se savjetuje s dionicima i sastavlja mišljenje na zakonodavni prijedlog
- postupak usvajanja mišljenja:
  - povjerenstvo Odbora regija za odgovarajuće područje politike raspravlja o mišljenju i prihvaća ga
  - na plenarnoj sjednici mišljenje predstavlja svim članovima, koji glasuju o njegovoj izmjeni i donošenju
  - usvojeno mišljenje se proslijeđuje i dostavlja svim relevantnim institucijama EU-a
- godišnje do 6 plenarnih sjednica i donošenje mišljenja za 50 do 80 zakonodavnih prijedloga

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO)

- savjetodavno tijelo EU-a koje čine predstavnici organizacija radnika i poslodavaca te drugih interesnih skupina
- ukupno je **329 članova** iz svih zemalja EU (broj članova po članici ovisi o broju stanovnika članice – **RH 9 cl.**)
- predlažu ih **nacionalne vlade**, a na petogodišnji mandat, koji se može obnoviti, imenuje ih **Vijeće EU-a**
- članovi su iz 3 interesne skupine:
  - o poslodavci
  - o radnici
  - o druge interesne skupine (npr. poljoprivrednici, potrošači)
- EGSO omogućuje interesnim skupinama da službeno iznesu svoje mišljenje o zakonodavnim prijedlozima EU
- ciljevi:
  - o **osigurati da se politika i pravo EU-a prilagode gospodarskim i socijalnim uvjetima**, traženjem konsenzusa u cilju ispunjenja zajedničkog interesa
  - o **promicati participativnost u EU-u** dajući glas organizacijama radnika i poslodavaca i drugim interesnim skupinama te osiguravajući dijalog s njima
  - o **promicati vrijednosti europske integracije** te jačati ulogu participativne demokracije i organizacija civilnog društva
- članovi EGSO rade za EU, neovisno o svojim vladama
- sastaju se 9 puta godišnje i mišljenja donose na temelju **obične većine glasova**
- Članovi se mogu udruživati u interesne skupine koje zastupaju razne gospodarske i socijalne interese
  - o Interesna skupina za zaštitu potrošača i okoliša
  - o Interesna skupina za poljoprivredu
  - o Interesna skupina za udruge i udruženja
  - o Interesna skupina za slobodna zanimanja
  - o Interesna skupina za MSP-ove, obrtništvo i obiteljska poduzeća
  - o Interesna skupina za socijalnu ekonomiju
  - o Interesna skupina za promet
- **šest stručnih skupina** specijaliziranih za konkretne teme koje su važne građanima Unije – obuhvaćaju socijalna i gospodarska pitanja, energetiku, okoliš, vanjske odnose i unutarnje tržište:
  - o Stručna skupina za ekonomsku i monetarnu uniju te ekonomsku i socijalnu koheziju – ECO
  - o Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju – INT
  - o Stručna skupina za promet, energiju, infrastrukturu i informacijsko društvo – TEN
  - o Stručna skupina za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo – SOC
  - o Stručna skupina za poljoprivredu, ruralni razvoj i zaštitu okoliša – NAT
  - o Stručna skupina za vanjske odnose – REX
- u sklopu EGSO-a djeluje **Savjetodavno povjerenstvo za industrijske promjene (CCMI)** i **Skupina za vezu** uspostavljena u svrhu interakcije s europskim organizacijama i mrežama civilnog društva te praćenja zajedničkih inicijativa
- tri specijalizirane promatračke skupine
  - o Promatračka skupina za jedinstveno tržište (SMO)
  - o Promatračka skupina za tržište rada (LMO)
  - o Promatračka skupina za održivi razvoj (SDO)
- Skupina za europski semestar (ESG)
- Skupina za temeljna prava i vladavinu prava

Sustav financiranja EU i ERS

- VFO donosi se na 7 godina – donose ga Komisija i Vijeće
- Nacionalni se proračuni donose svake godine
- NPOO – Nacionalni plan oporavka i otpornosti
- ERS – 27 članova u 5 vijeka